

10.4.2019

Tampereen kaupunkia koskevat tutkimukset ja selvitykset sekä niiden lupamenettely

1	Lähtökohdat.....	1
2	Tutkimuslupamenettely ja tutkimuksen valmistuminen.....	2
	2.1 Tutkimusluvan hakeminen.....	2
	2.2 Tutkimusluvan myöntäminen	3
	2.3 Henkilötietojen käyttö tutkimuksessa	3
	2.4 Kielteinen päätös.....	4
	2.5 Tutkimuksen valmistuminen	5
3	Tutkimussopimus.....	5
4	Tutkimusaiheet	5
5	Tutkimuslupien koordinointi	6
6	Lisätietoja	6

1 Lähtökohdat

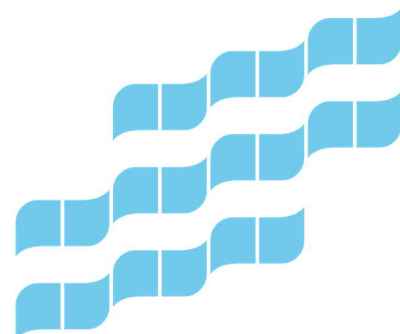
Kaikkiin Tampereen kaupungin organisaatiosta tehtäviin tutkimuksiin, selvityksiin ja opinnäytteisiin, jotka toteuttaa kaupungin ulkopuolinen tutkija, tutkimuslaitos tai konsultti, tarvitaan pääsääntöisesti tutkimuslupa tai erikseen laadittava tutkimus- tai hankintasopimus. Ulkopuolisella tutkijalla tarkoitetaan myös tutkimusajankohtana työsuhteessa Tampereen kaupunkiin olevaa henkilöä silloin, kun tutkimus ei liity henkilön varsinaisiin työtehtäviin.

Tutkimusluvan vaativa tutkimus tai selvitys voi kohdistua Tampereen kaupungin organisaatioihin, eri yksiköiden toimintaan, henkilöstöön ja asiakkaisiin, tai tutkimuksen aineistona voivat olla Tampereen kaupungin ylläpitämien tietojärjestelmien tiedot tai viranomaisasiakirjat.

Tutkimuslupamenettely koskee myös sellaisia kuntalaisiin kohdistuvia kysely- ja haastattelututkimuksia, joihin tarvitaan tietoja kaupungin henkilötietojärjestelmästä. Menettely koskee myös Tampereen kaupungin ulkopuolisten palveluntuottajien tietojärjestelmiä ja tietoja niiltä osin, kun ne toimivat kaupungin lukuun.

Tutkimuslupahakemuslomake täytetään soveltuvin osin myös silloin, kun esimerkiksi valtakunnallisesti toteutettavassa tutkimuksessa haetaan lupaa käyttää tutkimusaineistona Tampereen kaupungin henkilörekisteriaineistoja.

Kaupungin ulkopuolisista intresseistä lähteissä tutkimuksissa, selvityksissä ja opinnäytetöissä noudatetaan tutkimuslupakäytäntöä. Kaupungin omista intresseistään tilaamissa tutkimuksissa menetellään tutkimussopimusmenettelyn mukaisesti. Kaupungin teettämien maksullisten opinnäytteiden osalta tutkimussopimus solmitaan oppilaitoksen kanssa tai opiskelija palkataan määräaikaiseen työsuhteeseen työn tekemistä varten.

10.4.2019

Tutkimuslupa tai tutkimussopimus tulee olla hyväksytty ennen kuin aineiston kerääminen kaupungin yksiköissä tai kaupungin tietojärjestelmistä voidaan aloittaa.

Tutkimuslupaa ei tarvita henkilöstön virka- tai työtehtävänä toteuttamaan toiminnan tavanomaiseen kehittämiseen tai johtamiseen kuuluvaan tutkimukseen tai selvitykseen, jota ei julkaista Tampereen kaupungin ulkopuolella. Myöskään kaupungin konsulteilta tilaamat selvitykset eivät edellytä tutkimuslupaa, vaan niistä tehdään hankintasopimus. Samoin ulkopuolisten tahojen tekemät yksittäiset tiedustelut tai haastattelut kaupungin työntekijöille tai asiakkaille eivät edellytä tutkimuslupaa.

Tutkimuslupaa eivät myöskään vaadi ulkopuolisen tutkijan tekemät opinto- tai harjoitustehtävät, jotka ovat opinnäytettä suppeampia ja joissa aineisto ei sisällä henkilörekisteritietoja. Näissä tapauksissa kaupungin yhteyshenkilö luovuttaa aineistoa harkintansa mukaan ja valvoo sen käyttöä.

Tutkimuslupia koskevat ohjeet ja lomakkeet sekä tiedot ajankohtaisista tutkimusaiheista löytyvät kaupungin verkkosivuilta. Lisäksi sieltä löytyy tietoa kaupungin tutkimuskäytännöistä.

2 Tutkimuslupamenettely ja tutkimuksen valmistuminen

2.1 Tutkimusluvan hakeminen

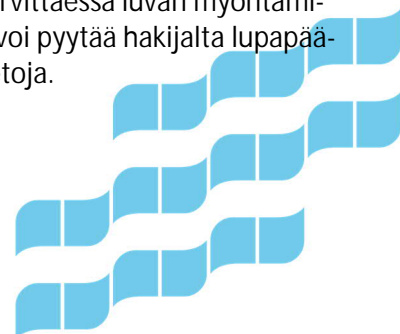
Tutkimuslupa on tutkimuskohtainen. Tutkimuksen päättökä tai tutkimuksesta vastaava henkilö hakee tutkimusluvan. Perustutkimuksen lupa haetaan Tampereen kaupungin verkkosivuilta löytyvällä lomakkeella. Hakemukset liitteineen toimitetaan ja käsitellään verkkosivujen kautta.

Potilastutkimusten osalta tutkimuslupahakeminen edellyttää ennakkoyhteydenottoa potilastutkimuksen vastuutahoon. Tästä on ohjeet kaupungin verkkosivuilla.

Tutkimusluvan myöntäminen edellyttää, että luvan hakija on ollut ennen luvan hakemista henkilökohtaisesti yhteydessä siihen kaupungin yksikköön, johon tutkimus kohdistuu, ja että tutkimuksen toteuttamisesta on sovittu kyseisessä yksikössä, jossa on nimetty yhteyshenkilö hänen tutkimustaan varten.

Mikäli tutkimus kohdistuu useampaan kuin yhteen saman toimialan tai palvelualueen samanlaiseen yksikköön (esim. eri päiväkoteihin tai kouluihin), niin riittää, että yhteyshenkilö on nimetty yhdestä yksiköstä. Jos tutkimus kohdistuu useampaan erillaiseen yksikköön, niin tällöin kussakin näissä yksiköissä tulee olla yhteyshenkilö tutkimukselle.

Tutkimuslupahakemuksessa kysytyt tiedot tulee olla huolellisesti täytettynä ja hakemukseen tulee liittää mukaan tutkimussuunnitelma ja tarvittaessa luvan myöntämisen kannalta tarpeellisia muita liitteitä. Luvan myöntäjä voi pyytää hakijalta lupapäätöksen tekemistä varten tarpeelliseksi katsomiaan lisätietoja.

10.4.2019

2.2 Tutkimusluvan myöntäminen

Tutkimuslupa myönnetään pääsääntöisesti siinä tai niissä Tampereen kaupungin yksiköissä, johon tutkimus kohdistuu, ja siellä tai niissä arvioidaan tutkimuksen tarkoituksenmukaisuutta. Tutkimusasetelmaa voidaan tarvittaessa ohjata tukemaan kaupungin strategian painopistealueita. Tutkimuslupahakemukseen nimetty yhteyshenkilö toimii tutkijan tukena tutkimuksen käytännön toteuttamisen aikana.

Tutkijan tulee selvittää, tarvitaanko tutkimuksen toteuttamiseksi lisäksi muita lupia. Esimerkiksi alaikäisten haastatteluihin ja kyselyihin tarvittavissa lupakäytännössä noudatetaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ihmistieteisiin kuuluvien tutkimusalojen eettisen ennakoarvioinnin periaatteita, jotka löytyvät neuvottelukunnan verkkosivuilta.

Myös lääke- ja hoitotieteellisiin tutkimuksiin saatetaan tarvita eettisen toimikunnan lausunto. Eettisen toimikunnan lausunto tarvitaan aina silloin, kun potilaan fyysiseen tai psyykkiseen koskemattomuuteen puututaan potilaslain mukaisesti (laki lääketieteellisestä tutkimuksesta 488/1999, laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992, laki sosiaalihoitolain asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 sekä niihin myöhemmin säädetyt muutokset, joilla lakien soveltamisalaa laajennetaan). Pirkanmaan sairaanhoitopiirin eettinen toimikunta ei anna lausuntoa AMK-tasoisista tutkimuksista, vaan niille myönnetty Tampereen kaupungin tutkimuslupa on riittävä.

Lisätietoja eettisten toimikuntien lausuntojen antamisesta on ihmis- ja yhteiskuntatieteellisten tutkimusten osalta Tutkimuseettisen neuvottelukunnan verkkosivuilla ja lääke- ja hoitotieteellisten tutkimusten osalta Pirkanmaan sairaanhoitopiirin eettisen toimikunnan verkkosivuilla.

Tutkimuksen tekeminen voidaan aloittaa vasta sen jälkeen, kun tutkimuslupa ja sen liitteeksi mahdollisesti tarvittavat muut luvat on myönnetty. Tutkimusluvan hyväksyjätaho huolehtii, että tehdyt lupapäätökset liitteineen arkistoidaan kaupungin digitaaliseen arkistoon Donnaan.

2.3 Henkilötietojen käyttö tutkimuksessa

Henkilötietojen käsittelyssä tulee noudattaa EU:n yleistä tietosuojasetusta sekä tietosuojalakea.

Mikäli tutkimusaineistona käytetään Tampereen kaupungin rekistereihin tallennettuja asiakas-, potilas- tai henkilötietoja, yksilöidään käytettävät tiedot ja tietojärjestelmät tutkimuslupalomakkeeseen. Viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja julkisuuslain (621/1999) 16.3 § nojalla.

Tutkimukseen nimetty kaupungin yhteyshenkilö määrittelee tietotarpeen yhdessä tutkijan kanssa. Tietojen käyttöoikeus rajataan vain tutkimusta koskeviin tietoihin ja sille ajanjaksolle, jolle tietojen keruu on lupalomakkeessa merkitty.

10.4.2019

Henkilörekisteritietojen luovuttaminen edellyttää, että yhteyshenkilö perehdyttää tutkijan Tampereen kaupungin tietosuojakäytäntöihin. Ensisijaisin ja suositeltavin tapa henkilötietojen poimintaan on, että tutkimuksen yhteyshenkilö luovuttaa tiedot järjestelmän käyttäjänäkymästä omaan työrooliinsa kuuluvilla tieto-oikeuksilla. Vasta siinä tapauksessa, että tämä ei ole mahdollista, voidaan tutkijalle avata käyttö-oikeus tietojärjestelmään.

Tutkimuksen yhteyshenkilö vastaa käyttöoikeuksien hakemisesta järjestelmän pää-tai vastuukäyttäjältä. Käyttöoikeuksia haetaan sitä varten tarkoitettulla lomakkeella. Pegasos-järjestelmän käyttöoikeudet luovuttaa hyvinvointipalvelujen arkisto. Järjestelmien käyttäjätunnukset ovat henkilökohtaiset ja ne haetaan jokaiselle tutkijalle erikseen. Tunnusten myöntäminen edellyttää, että tutkija on allekirjoittanut Tampereen seudun kuntien yhteisen tietojen- ja tietojärjestelmien käyttö- ja salassapitositoumuksen. Mikäli tutkija on Tampereen kaupungin palveluksessa ja hänellä on omia työtehtäviään varten järjestelmän käyttäjätunnukset, niin hän ei saa käyttää niitä tehdessään tutkimusta, joka edellyttää tutkimuslupaa.

Mikäli tutkimusaineiston keruu edellyttää järjestelmätasoisia tietokantapoimintaa, tulee tutkimukseen nimetyn kaupungin yhteyshenkilön olla yhteydessä kyseisen tietojärjestelmän ICT-palveluvastaavaan, jotta voidaan sopia haun kustannuksista sekä tietojen siirron käytännöistä. Lähtökohtaisesti tiedonpoiminnan kustannuksista vastaa tutkija.

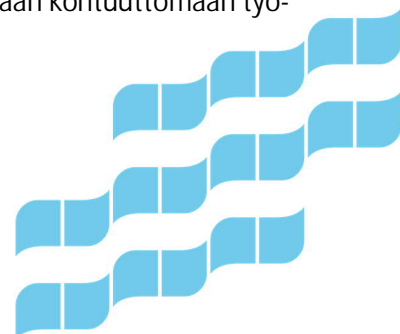
Ulospäin toimitettavien aineistojen osalta henkilötietojen käsittelyssä sovelletaan tietosuojasäännöksiä ja varmistetaan henkilötietojen luottamuksellisuus. Henkilötiedot käsitellään siten, että henkilötietoja ei voida enää yhdistää tiettyyn henkilöön ilman lisätietoja. Nämä lisätiedot säilytetään erillään henkilötiedoista.

Tietojen säilytystä, arkistointia, hävittämistä ja muuta käsittelyä ohjataan arkistonmuodostussuunnitelmilla sekä kaupungin tietosuojaohjeistuksella. Tutkimusaineiston arkistointitapa ja -paikka kuvataan lupahakemukseen. Pääsääntöisesti aineistojen on oltava käytettävissä jatkotutkimuskäyttöön Tampereen kaupungissa.

2.4 Kielteinen päätös

Tutkimusluvan hylkäämisen yhteydessä tutkimusluvasta päättävän tulee olla yhteydessä päätöksenteon tukeen paatoksenteontuki@tampere.fi. Ennen hylkäävän päätöksen tekemistä on harkittava, voiko tutkimusluvan myöntää joiltain osin ehdollisena. Kielteiseen päätökseen perusteluineen liitetään valitusosoitus.

Asiakastietojen luovuttamisesta tieteellisiin tutkimuksiin säädetään laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), jonka perusteella tehtävistä kielteisistä päätöksistä voi 30 päivän kuluessa valittaa hallinto-oikeuteen. Kielteinen päätös voidaan perustella lisäksi aineiston hankkimisesta koituvaan kohtuuttomaan työmäärään tai kustannuksiin vedoten.

10.4.2019

2.5 Tutkimuksen valmistuminen

Tutkimuksen tekijän on toimitettava valmis tutkimus tutkimusluvassa mainitulle kaupungin yhteyshenkilölle. Tutkimuksen tekijän tulee lisäksi lähettää tieto valmistuneesta tutkimuksesta osoitteeseen tietojohdampalvelut@tamper.fi ja viestiin tulee liittää linkki digitaalisesti saatavaan tutkimukseen.

3 Tutkimussopimus

Kun kaupunki tilaa tutkimuksen tai selvityksen ulkopuoliselta tutkijalta tai tutkimuslaitokselta, tutkimuslupana toimii tutkimuksen toteuttajan kanssa laadittava kirjallinen sopimus. Tutkimussopimus laaditaan myös silloin, kun Tampereen kaupunki tai sen yksikkö osallistuu tutkimuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen yhdessä esimerkiksi tutkimuslaitoksen kanssa.

Lähtökohtaisesti tutkimustarpeen arvioinnista ja tutkimuksen tilaamisesta vastaa sen yksikön johto, jolla on intressi tutkimuksen toteuttamiseen. Tutkimuksen toteuttamiseksi laaditaan tutkimussopimus, jonka hyväksyy kaupungin puolelta edellä mainitun yksikön johto. Tutkimussopimuksesta tulee selvittää muun muassa vastuullinen tutkija ja tutkimuksen aikataulutus, tutkimuksen kustannukset ja maksuehdot, mahdollinen muu rahoitus.

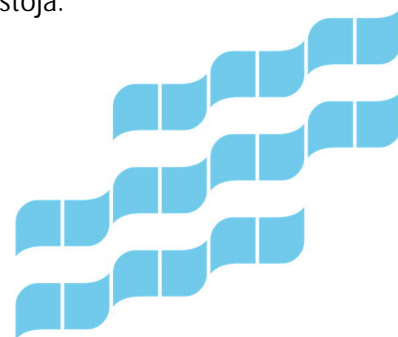
Tutkimussopimuksen hyväksymisen edellytyksenä on, että sen liitteenä on tutkimussuunnitelma, jossa selvitetään yksityiskohtaisesti tutkimuksen tausta, tarkoitus, aineisto ja menetelmät, sekä muita sopimuksen tekemistä varten tarpeellisia asiakirjoja.

Tutkimussopimuksen alaiset tutkimukset ja selvitykset viedään kaupungin kehittämissalkkuun kaupungin projektimallin mukaisesti.

Kopio hyväksytystä tutkimussopimuksesta ja mahdollisesta viranomaispäätöksestä sekä valmistunut tutkimus toimitetaan Tietojohdampalveluihin osoitteeseen tietojohdampalvelut@tamper.fi.

4 Tutkimusaiheet

Tutkimusaiheen ja tutkimusasetelman tulee tukea Tampereen kaupungin intressejä ja tutkimusta pyritään kohdentamaan kaupungin toiminnan kannalta strategisiin sisältöihin. Kaupungin verkkosivuilta löytyy tietoa ajankohtaisista ja strategisesti keskeisistä tutkimusaiheista, joita voi käyttää tukena tutkimuksen suunnittelussa. Sivustoa ylläpidetään Tietojohdampalveluissa yhteistyössä eri yksiköiden kanssa. Myös muut kaupungin yksiköt voivat tiedottaa omista ajankohtaisista tutkimusaiheistaan. Pällekkäisten ja saman sisältöisten tutkimusten toteuttamista tulee välttää, ja mahdollisuuksien mukaan käytetään jo olemassa olevia aineistoja.

10.4.2019

5 Tutkimuslupien koordinointi

Tutkimuslupien myöntämisen ja tutkimustoiminnan koordinoinnista vastaa tietojoh-
tamispalvelut. Tutkimuslupahakemukset vastaanotetaan perustutkimusten osalta
tietojohdamispalveluissa ja potilastutkimusten osalta avo- ja asumispalveluissa.

Tietojohdamispalveluissa ylläpidetään myös tutkimuslupia koskevia määräyksiä, oh-
jeita ja lomakkeita, tietosuojaselostetta, verkkosivuja sekä luettelo ajankohtaisista
tutkimusaiheista. Yksikkö tekee yhteenvetoja myönnettyistä tutkimusluvista ja val-
mistuneista tutkimuksista ja julkaisee niistä tiedonantoja kaupungin verkkosivuilla.

Tällä konsernimääräyksellä kumotaan samasta asiasta 1.2.2018 annettu konser-
nimääräys Dnro TRE:9475/00.01.01/2017.

6 Lisätietoja

Tietojohdamispalvelut: tietojohdamispalvelut@tampere.fi
Kehittämiskoordinaattori Jarmo Lehtinen, puh. 050 433 3691

Juha Yli-Rajala
konsernijohtaja

Tiedoksi

Konsernihallinto, konsernipalveluyksikkö, palvelualueet ja liikelaitokset

